

Előfizetési feltételek:

Fizetendő Debreczenben.
Egész évre 2 frt
Fél évre 1 „
Községeknek 62 kr. évi postadíj előlegez
beküldése után ingyen.
Egyes szám ára 4 kr.

Szerkesztőségi és kiadói iroda:

Rózsa-tér 16-dik sz. házban, (kenyér-piacz)
Vilmos sörszarnoka szomszédságában.)
Kéziratok vissza nem adatnak.

DEBRECZEN-NAGYVÁRADI

ÉRTESÍTŐ.

TÁRSADALMI ÉS VEGYES TARTALMU HETILAP.

Hirdetési díjak:

Négy-hasábos petit sorért 5 kr; többzár-
rind 4 kr.
Nagyobb és többszöri hirdetéseknek nagyon
kedvező engedmények tételnek.
Bélyegdíj: minden beiktatásért külön 30 kr.
„Nyiltér”-ben megjelenő közlemény
minden petit sora 15 kr.
Hirdetések és előfizetések helyben a kiadói
hivatalnál, Csáthy Fer. és Társa, Telegráf
K. Lajos és László Albert könyvkereske-
desében, Budapest: Goldberger A. V.,
Blockner J., Eckstein Bernát és Haasenstein
és Vogler, Bécsben, Prágában Haasenstein
és Vogler, A. Oppel, Schalek H. és
Párisban, Hamburgban és Majnai-Frank-
urthban: G. L. Daube és Mosse Rudolf/
hirdetési intézetben fogadtatnak el.

A verseny.

1896. július 18.

Az életfentartás ösztöne emberi erő ki-
fejtését követeli.

A létért való küzdelem pedig, vagyis a
megélhetés biztosítása az embereket versenyre
készíti egymással szemben s igyekeznek ere-
jük teljes megfeszítésével berakni azt az alapot,
melyre jövőendő egzisztenciájuk kényelmes épü-
letét felépíthetik.

A verseny természetes következménye az
ember fejlődésének és annak a hatalmas törté-
neti átalakulásnak, melynek végső eredmé-
nye a mai állapotok forrongásában csucsosodik
ki. Az értelem növekedésével nőnek a vágyak,
a civilisatio fejlődésével emelkednek az igé-
nyek és így az ember mindinkább hatályosabb
munka végzésére lesz kényszerítve, hogy emel-
kedett igényeit kielégíthesse.

A vágyak és igények gyarapodásának
jótékony, fellendítő hatása az ipar és a keres-
kedelemre, a szép művészet és fontosabb kultu-
rális érdekekre, nemkülönben egészségesebb
közviszonyok megteremtésére tagadhatatlan. A
kifejlődött, sok irányú igények változatosságot
hoznak a társadalmi életbe s kényszerítik az
ipart és kereskedelmet, hogy a fokozott vágyak-
nak megfelelő produktumot teremtsenek.

És megindul a verseny. Egyrésről, hogy
az ugyanazon társadalmi színvonalon állók
igényeik szaporításával egymást tullicizálják,
másrésről, hogy az alantabb állók a rangfo-
kozat mesterséges létráján a fellebb álló aerá-
jába felemelkedhessenek. Szóval nagy lesz a
kereslet minden téren, viszont nagyobb lesz a
kínálat is, mivel a megsokszorosodott szükség-
let aránytalanul több termelőt fog arra a pi-
acra vonzani. És itt kezdődik a tulajdonképeni
verseny.

Mindenki igyekszik a magáét, miut olcsót,
jót és tökéleteset fölmagasztalni és viszont a
mások gyártmányát, iparos, vagy kereskedő
társának áruját ócsárolni, hogy az összehason-

lítás által az övének előnye annál inkább
kitűnjének.

Belevegyl tehát a versenybe az első
dissonans hang, mely a mások eladásra szánt
árujának becsmérlésével kezdődik. Végződik
pedig azzal, hogy az egészséges verseny teré-
ről lelépnek és fölveszik a személyek elleni
harczot.

A kenyéririgység, mások boldogulása, egy
szép fejlődésnek indult vállalat iránti rokon-
szenv elegendő okok arra, hogy az ugyanazon
iparágat kultiválók az elkeseredettség teljes
dühével támadják meg azt, a ki iránt a bizalom
megnyilatkozik.

E támadásokat aztán legkevésbé sem irá-
nyítják az ethika követelményei szerint, sőt
még a morál, a tisztességérzet legprimitívebb
postulatumait sem veszik figyelembe, hanem
fékevesztett bösz haraggal, immoralitást ter-
jesztve és megmételvezve a közviszonyokat,
támadnak vakon egymásra, agyba-főbe verve,
mint a kocsmai duhajkodók részegen.

A nyugodt, elfogulatlan szemlélő pedig
megundorodik u piszkos látványtól és levonja
a konsekuensiát, mely a következőkből áll:

Addig, míg a verseny jobb és tökéletesebb
előteremtésére, kedvezőbb áralakulásra, foko-
zódott szükségletek fejlesztésére irányul, a
verseny, mint éltető eleme, fejlesztője és istá-
polója mindennek, a mi haladásra van utalva,
feltétlenül szükséges.

Kíváncs is, hogy az egészséges verseny
minden téren, mindenütt, ha az a közérkölcsi-
ségi, közrendészeti és általában a közérdekeket
hátrányosan nem érinti, szabadon érvényesül-
jön. De ha a verseny eltévesztve nemes célját,
bekötött szemmel, vakon dolgozik és korlátokat
tisztességet nem ismerve akna munkáját a
tisztesség és közérkölciség rovására végzi,
csak hogy kiszemelt áldozatát megbéníthassa,
az ily verseny, mint pusztító, emészto verseny,
megrenszabályozandó éppen úgy, mint egy
lelkevesztett közveszélyes tébolyodott.

Az utóbbi hetek a piszkos verseny sok

salakját vetették felszínre, de hála hazai sajrónk
éber figyelmének, irgalmatlanul rámutatott a
rothadás góczpontjára s a kritika éles késével
minden kimélet nélkül vágta ki a fekélyt, ne-
hogy a társadalom egészséges testét hatalmába
kerítse.

Bizony szükség is volt rá!

A nők ügye.

— Július 18.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi mi-
niszter a múlt hóban tette le a Ház asztalára Ma-
gyarország közoktatás ügyéről szóló évi jelentését.
Sok érdekes dolgot ismerünk meg e jelentésből, de
talán legérdekesebb a jelentésnek az a része, mely-
ben a nőkérdést tárgyalja a miniszter.

Körvonalozza itt a miniszter álláspontját e
fontos társadalmi kérdésben azon intézkedése kap-
csán, melyen megengedte, a nőknek az egyetem
látogatását, az orvosi, gyógyszerészi és filozófiai
tanulmányok terén.

Kimondja a miniszter első sorban azt, hogy ő
nem hive a nőemancipációnak, mert a nő hivata-
sát ő sem abban látja, hogy tudományos pályán
értékesítse tehetségeit, hanem abban, hogy családot
alapítson és a család körében igyekezzék elérni
élete célját.

De, hozzátesszi a miniszter, mégis utat és
módot akart engedni azoknak, kik hivatást éreznek
magunkban a tudományok művelésére, hogy azt
tehessék, másrészt segíteni akart rendeletével azo-
kon a nőkön, a kik valódi hivatásukat a család
alapítás bármely oknál fogva el nem érhetik.

Feltétlenül helyeselnék a miniszter azon ki-
jelentését, melyben a nőemancipációt elítéli, mert
azt tartjuk, hogy semmi sem lehet oly veszedelmes
a társadalmi életre, semmi, még a szocializmus
sem vezethetne a társadalom oly teljes felbomlá-
sára, mint a nőknek valódi hivatásuktól való elvo-
nása s oly terekre vezetése, melyek egész lényükkel
homlokegyenest ellenkeznek.

És itt sietünk kijelenteni, hogy nem azért
vagyunk a nőemancipáció ellenségei, mert nem
tartanánk e nőket szellemileg eléggé képeseknek
a tudományok művelésére. Korántsem.

Bebizonyított igazság, hogy a nők épp oly
szellemi erővel rendelkeznek, mint a férfiak. Elég
e tekintetben hivatkozni azon számos író és művész-
nőre, kik a mai nevelési rendszer mellett is fényes

bizonyítékát adták képességeiknek. — Mi tehát a
teljes paritást a szellemi erőben szívesen
elfogadjuk.

Nem is azért vagyunk mi ellenségei a nőe-
mancipációnak, hogy — mint sokan mondani
szokták — a versenytől féltjük a férfiakat. Mert
hiszen e verseny reánk férfiakra káros — az alább
megjelölendő okoknál fogva — soha sem lehetne.

Ellenségei vagyunk mi e gondoltnak más
okok miatt.

A nő nem csupán a férfakkal versenyezni
képes szellemi erővel van megáldva, hanem a
férfiakét messze túlszárnyaló, sokkal finomabb és
gyengédebb érzelmekkel és kedélyvel is.

A nő érzelem és kedélyvilága egy sajátzerű
tünemény, mely vele születik, melyet a nevelés
többé-kevésbé megronthat, de alapjában meg nem
változtathat soha!

Ez érzelem és kedélyvilág a nőnek saját világa.
Ebben és ezzel élhet a nő csupán; nemcsak élhet,
uralkodik is általa, mert e téren határozottan fö-
lényben van a férfiak fölött. De ebben van gyenge-
ségének okai a férfakkal szemben. Ezért nem képes
férfiakkal versenyezni még egyenlő szellemi kép-
zettség mellett sem.

A nőknek e szép, e nemes lelki tulajdonságai
teszik lehetetlenné a nőemancipációt, ezeken törik
meg a nők egyenlősítésére irányzott minden kísér-
let; a spárthai alkotmány egyenlősítő határozatai-
tól korunk rajongóinak ily nemű törekvéseig.

Ha lelki tulajdonságok kiirthatók volnának a
női szívekből, mi sem akadályozná a teljes egyen-
lőséget, de míg ezek uralkodó tulajdonságai a nők-
nek, addig valóságos bűn a nők és társadalom ellen
minden egyenlősítési törekvés.

És éppen azért nem helyeselheto a minisz-
ternek még azon rendelkezése sem, mely által
lehetővé tette, habár a legszűkebb körben is, a nők
tudományos pályára léphetését.

Más helyen van a baj oka, mákép kell azt
orvosolni.

De erről majd máskor.

Irodalom és művészet.

Millenniumi album czime lesz annak
az érdekes könyvnek, melyet a „Képes Családi Lapok”
előfizetőinek sok sürgetésére és kedves kérésére
kiadni határozott. Ebben az albumban a „Képes
Családi Lapok” előfizetői lesznek képen megörökítve
és a kép alatt minden arczkép tulajdonosának neve
írott, vagy szabadon választott jelmondatával. Azon-

másik asszony nem állná. Nem köll olyan pogány-
nak lenni téstvér.

Vizhányó Antal csak annyit felelt;
— Dejszen...
Hanem abban benne volt minden haragja,
keserősége.

III.

Semmi sem hamarabb, mint, a hogy a jószág-
tartó, kisküldő paraszt embernek meg kell háza-
sodnia. Vizhányó Antal is észrevette ezt mindjárt
az első napokban. De azért illendőségből átkinlódott
még egy félhónapot, aztán asszony után nézett.

Leányt vett el. Takarosat, jót, ha egy kicsit
időset is.

A lakadalom után azt mondta neki a gyerek
fele intve:

— Mari, ez a te terhed lesz, a te gondod.
Tudod, a világ nyelve kutya, magára ne vegyen,
vigyázz!

A többit nem mondta el, hogy neki sem teste,
sem lelke nem veszi be azt a gyereket soha, a kiből
se egy csepp vére nem forog, se egy csepp öröme
nem volt soha.

Az új asszonyra nem mondhaték semmi rossz-
szat egészen odáig, míg bölcsőt nem vetetett az
urával. Attól fogva megváltozott a másik asszony
gazdálán fiához minden hajlandósága. Rosszabb
dolga volt azóta a szerencsétlen porontynak, mint
az apja akármelyik barmának. Mert a jóra való bar-
mot szeretik, óják, gondját viselik, simogatják,
kényeztetik, játszanak vele. Ellenben az ő neve
béka, az ő neve pókhas, az étele panaszos, a ruhája
rongy, ágyszalmája egy az alommal.

Jó akarát volna pedig szegénykében. Szeretne
segíteni a dolog körül. Már a hogy a kicsiségitől
tellenek: izéket hordani, szerszámokat összeszedni
és krumplit szedni, de az apja nem szíveli maga
körül.

Szeretne rítgatni, szeretne eljátszogatni a
kis öcscsével, a csörgőt csörgetni neki, az ólomka-
kast fujni előtte, onnan meg az anyja zavarja el:

TÁRCZA.

Már itt vagyok. . . .

Már itt vagyok, itt a pusztán,
A medgyesi szélés pusztán;
Rab vagyok, kiszabadultam:
Boldogabb tán sohse voltam!

Kerekedő friss fúvalmak
A lelkeim elfúvallnak;
S mintha legott szárnyam nőne,
Mintha szállnék levegőbe.

Csalogat a hajnal pirja, —
Most én vagyok a pacsirta:
Az én dalom a legelső,
Visszaveri rózsafelhő.

Vlsszaveri, csattogtatja,
Kinéz rá az egek Atyja;
Kikönyököl ablakjába,
Ugy mosolyog a nótámra.

Igmándy Miklós.

A mostoha fiu.

— Elbeszélés. —

I.

Édes jó Istenem ne haragudj, hogy annyit
panaszoktam életemben ez ellen, az ellen, még te
ellened is.

Ihol az öreg Ragyas Imre még most, világ-
talan, tehetetlen léteire sem panaszkodik, holott
a magunk itéletünk szerint ugyan-ugyan nyomorult
élete volt neki a születése órájától folyvást.

Mert úgy talált születni, — hogy nem volt
neki bizonyos édes apja s ennél fogva meglehető-
sen kellemetlenséget okozott a még hajadon édes any-
jának.

Később hiszen akadt édes apja, de hát biz az
ő rá nézve kevés vigasztalás volt. Mert akármilyen
jó ember legyen is Vizhányó Antal máskülönben,
az Imre gyereke nem igen fecsérelte a jó kedvét,
sőt a szomszédok állítása szerint azt sem tulajdosan
szerette, ha az asszony sajnálta a gyermeket, meg
azt is mondták, hogy fattyúnak titulálta. A mi ugy
is lehet.

A gyerek, annyi bizonyos, abban az időben
még nem igen sajnálta az apai szeretet hiányosá-
gát. Tenyeres-talpas, megtermett, pufók gyerek
volt, egészségs, mint a dudva. Enni meg kapott,
kivált ha az apja otthon nem volt. Az meg sokat
nem volt otthon, mert a mezei munkától való ráé-
rés idején fuvaroskodni szokott.

A hogy az esztendőket teltek-multak, úgy lett
Vizhányó Antal előtt mindig utáltabb-utáltab a
felesége gyermeke. Vásároakra járt metteremberek-
kel, ruhás boltosokkal — de soha egy krajzár ára
gyereknek valót sem hozott, soha mondom. Sőt
még ugy is, ha valami új plundrácskát látott meg a
gyereken elmordult mindég:

— No, már megint csecszéd azt az élhe-
tetlent. . .

A mire a szegény asszonyak se feleselni, se
sirni nem volt szabad.

Az volt pedig a harag oka, hogy ime negyed-
fél esztendei házasságra se lett az asszonynak több
gyereke. Nem. Csak ez a kolonc nővekszik, nő.
De bár ez ne volna, nem érezné annyira a gyerek
után való sóvárgást.

Egyszer aztán ugy látszott, hogy az Isten
magához veszi a kelletlen porontyot, himlős lett.
Az asszony, hisz neki édes gyermeke volt szegénynek
kérte az urát rimázkodott neki:

— Híjjon kend doktort, híjjon, az Istenre
kérem!

Vizhányó Antal részvétlenül fordult ki a
házból:

— Hát tud is az valamit.
Odakint a konyhán morogta a többit:
— Meg az se nagy vesződség, ha meghal. Ha
nekem nincs, ne legyen neked se.

II.

Csakhogy az Isten nem adta meg Vizhányó
Antalnak ezt az Isten nélkül való kívánságát. A
gyerek felgyógyult. Elégtelenedett: göröncsös, rut-
lett az ábrázata, mélyeséges mély ragyával teljes,
de lábra kelt, folyóglyult. A felül is hívják Ragyas
Imrének mind a mai napig. Hanem azzal verte meg
az Isten Vizhányó Antalt, hogy elvette a feleségét.
Annak már hivott doktort, még a topolyai minden-
tudót is kihozatta, de csak nem segített azon az se.
Meghalt.

Az özvegyen maradt elkénytelenedett ember
a hogy a temetés estéjén fűnvirasztott nagy magá-
nyossságában, a hogy járt kelt le-fel a mesterge-
renda alatt, meg-megfenyegette a vaczkon alvó
gyereket:

— Te miattad vert meg az Isten, te béka,
te. . . .

Még akkor is fönt tibdábolt, mikor hajnalban
odajött a testvérbátyja.

— No, hogy vagyok öcsém?
— Hogy vagyok? Mint a bolond, ugy vagyok.
— Nem mehetsz az Istennel öltre, hallod-e
— a ki meg is áldhat csak ugy, a hogy meglá-
togatott.

— Engem nem áld meg többet. Ahun az átkom
nézd ott.

Avval a vörös képű gyerekekre mutatott.

Józan életi, becsületes ember volt a bátyja,

rosszul esett neki az öcsce igazságtalansága.

— Eredj öcsém, csakugyan meg vagy haba-
lyodva. Lásd, módod van, időd van, megházasodsz
megint, ettől a kis féregtől boldogulhatsz, csak
ugy, mint e nélkül. Inen s tul hasznát is veszed a
háznál, a jószág körül, vagy elszegődted, ha a

(154.) 1-2.